

Her şeyi “İnsan”dan Beklemek

“Bütün canlılar anlatabildiklerinden daha fazlasını bilir”
cümlesini okuduğumda çok gençtim.
O andan itibaren, doğaya her baktığımda o söz aklımdaydı.

Yaklaşık kırk yıldır, yetiştirdiğim bütün bitkilere,
çiçeklere, ağaçlara hep öyle baktım.
Kedilerimizi, köpeklerimizi hep o gözle izledim, sevdim,
onların davranışlarından neyi anlatma ihtiyacında
olduklarını anlamaya, onlarla anlaşmaya çalıştım.

Önemli bir ruh hekiminden
(rahat uyusun, Metin Özek)
bu ‘*hikmet*’ niteliğindeki bu sözün
‘*meramını tam anlatamayan küçük çocuklar*’ için de
geçerli olduğunu öğrendim.
Bunun -bazen bir *çaresizlik* gibi düşündüğümde-
içimi acıttığı oldu.

Şimdi 73 yaşındayım ve biliyorum ki,
o cümle ‘**yaşlılar**’ için de geçerli.

Kişisel yaşamımdan geçmiş yaşlı yakınlarımdan izleyerek,
bazen ‘*edilmiş*’, bazen yutkunup ‘*edilmemiş*’
ama içe atılmış ***bir tek kelimeden***;
bazen bakışlarda bir an için yakalanmış bir *hüsrandan*;
bazen gözlerden belli belirsiz bir sis gibi geçen bir *hüzünde*,
‘*yaşlı*’ dediğimiz bir ‘*insanın*’
“*kimin onunla kalpten ilgili olduğunu*”,
“*kimin kendi öyle sanmasa da **öyle gibi** görüldüğünü*”;
kimin hayatında “merhametle bağlanılmış”,
kimin hayatında bir ödev gibi “bir ‘rutin’e bağlanmış”
‘**bir insan**’ olduğunu bildiğini;
ve hiç dile getirilmeyip,
bir ‘*iç geçirmeyle*’ geçirtilse de,

'kim' için niçin 'minnet',
'kim' için niçin derinde bırakılmış
bir 'hüsrân' hissettiğini
zannediyorum gördüm.

Bu bir *dram* tabii.

Ama o dramı 'başoyuncuları',
"anlatabildiklerinden daha fazlasını bilen"
yaşlılar değil.

"Bildiklerinden daha fazlasını" **kendinden** gizleyen
ama yakınlığını, 'ilgisini' hissettirdiğinden
önce kendi emin, gönlü ferah,
'yaşlı dostları'.

Evet, bu ülkede, özellikle bir *kesim*,
gelenğin her yaşlıyı
el üstünde tutulan '**Büyük**' saymak *adabından*,
her gün biraz daha uzaklaşıyor.

Oysa, **Zygmunt Bauman**,
'Postmodernizm' yerine,
'her zaman bir *post*'u olmasının '*modernite*'nin
ayrılmaz bir parçası olması" teziyle,
'**Akışkan Modernite**' demeyi tercih ettiği
aynı adlı kitabında,
bir '*uyarı*' gibi şöyle yazıyor:

" 'Modern olmak' demek, modernize etmek demektir-
takıntılı, saplantılı bir şekilde modernize etmek;
kimlik bütünlüğünü korumak bir yana,
sadece "olmak" (to be) değil, tamam olmaktan kaçarak,
hep tanımsız kalarak, sonsuza dek
"oluş" (becoming) içinde bulunmak.
Bir yapının son kullanma tarihi geçip
artık işe yaramaz ilân edildiğinde,
yerine yeni bir yapının konması,
bir sonraki gerekliliğe kadar işe yarayacak

geçici bir çözümden başka bir şey değildir."

Birileri, o '**akışkan modernite**'ye ayak uydurmak,
dillere pelesenk tanımla,
"geleceğin dünyasına hazır olmak" adına,
Liberallerin çok sevdiği bir sözcükle '*değişim*' için,
ilkin, "*yaşlı dostları*" ve pek çok benzeri gibi
bir '**terim değişimi**'ni tedavüle sokuyor.

Bir vakitler yaşlıların, '**evlatları**',
öyle olmasa bile '**evladı gibi gördükleri**' olurdu.
Ve bu bence çok güzeldi.

Şimdi, onlar için '**yaşlı dostları**' kişiler, gruplar,
dernekler vs var.

Bauman'ın kelimeleriyle,
"tamam olmaktan kaçarak,
hep tanımsız kalarak, sonsuza dek
"oluş" (becoming) içinde bulunmak"
durumundakiler,
kendi yaşlılarına ayıracak zamanları
pek kalmaması pahasına,
gene Bauman'ın işaret ettiği bu "**geçışı**"
kendileri için, '*sosyal bir misyon*' olarak görüyorlar.
Dernekler, sosyal ağlar vs.
hep bunun için kuruluyor.

Şimdi, bir de birden yaygınlaşan
bir başka *terim*, '**farkındalık**' var ya,
o konuda da bu fikir için *muazzam* bir çaba gösteriliyor.
Tabii, en çok sosyal medyada.

Üstat BayAcıman, unutulmadığını bilsin, bize,
"Çok zayıf bir hedeftir o" derdi,
'**awarness**' için.

*"Asıl '**önerdiğin fayda**' ne, onu bul, oluştur,*
Herkesin anlayabileceği gibi doğru dürüst de söyle!"

Böyle '*naylon karşıtı*', ama bana kalırsa,
kendisi epey '**naylon**' bir '*zihniyetler dönemi*' içinde
herhalde bu ve benzerlerinden kaçınmak zor.

Yaşlılar için,
'**başına paraya ihtiyacı olan birini koymak**',
ya da parası neyse, **aile** içinde *organize edip*,
'**o yaşlıyı uygun bir yere koymak**'
mevcut '*çağdaş*' çözümlerine
daha '**teknolojik devrimci**' bir '*seçenek*' olarak,
'*akışkan modern*' arayışlar peşindei birilerinin kafasında,
'**yaşlıların bakımını hepten yüklenecek**'
herhalde akıllı bir telefonla da uzaktan yönetilebileceğimiz
bir '**yapay zekalı robot**' projesi
çok muhtemel ki çoktan filiz vermiştir
diye düşünüyorum.

Geçenlerde bu amaçla kurulmuş
bir derneğin kurucusuna, onu
benim kullanmaktan vazgeçemediğim kelimeyle,
ve çok *ulvi* bir mesleğin mensubu
bir '**hekim**' olarak gördüğüm için,
derneklerinin '*kapsama alanına*' giren yaşta,
üstelik tanıdık iki yaşlı kişinin yaşadığı
bir hanenin sözcüsü olarak, bu güç zamanda
'*danışma ihtiyacıyla*' haberleşebilmede olmak ümidiyle
Bir *WhatsApp* mesajı gönderdim.

Ekranımda o mesajın yanındaki
Meşhur gri '*çentik*' işaretinin
'*mavileşmesi*' için birkaç gün bekledim.
Sonra mesajı da, o kişiyi de sildim.

Bunun, bir ihtimal farkında olmamış bile olsa,
o kişi için doğrusu pek de fazla bir önemi olduğunu
zannetmiyorum.

Eğer yaşlıların '*anlattıklarından daha fazlasını biliyor*'

olmasına dönecek olursak,
defalarca okuduğum
“Sakin olmak - Yaşlanırken Kazandıklarımız”
adlı kitabında, yazarı **Wilhelm Schmid**,
“Hissetme yeteneği, bunayınca ve diğer kısıtlama hallerinde bile,
en az son nefese kadar sürer”
diyor.
Evet, yaşlılar ‘hisseder’ her şeyi.

Ve belki birilerine, Bauman’ın endişesiyle
“tamam olmaktan kaçarak,
hep tanımsız kalmamak için”
belki yararı olabilecek şu uyarıyı yapıyor,
bir vakitler “felsefeyle manevi destek” hizmeti için de çalışmış
Alman yazar Schmid :

“Yaşlıların çevresindeki insanlar bunun bilincinde olmalıdır.”

Çünkü yaşlı bir insanın ihtiyacı önce bir insan,
bir ‘temas’ tır.

Schmid’in tamamı 100 sayfalık kitabında,(61. sayfada)
siyah/bold harflerle yazılmış sadece tek bir bölüm var:

**“Temas, onsuz kalan bir insanın ruhen
ve sonunda bedenlen de kuruma,
sarıp solma tehlikesiyle karşı karşıya bırakacak
bir rikkattir.”**

Not:

Rikkat, “incelik, sevecenlik” demek.

Nisan 2020

